

BOSNA I HERCEGOVINA

Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Конкуренијски савјет

MIŠLJENJE

po Zahtjevu punomoćnika Udruženja „Roda“ iz Banja Luke

**Sarajevo
juli, 2024. godine**

Broj: 07-26-7-007-7/24
Sarajevo, 1.7.2024. godine

Na osnovu člana 25. stav (1) tačka f) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), a po Zahtjevu za davanje mišljenja Udruženja porodica sa problemima neplodnosti „Roda“ iz Banja Luke, zastupana po punomoćniku advokatu Saši Bundalo, Gundulićeva 58., Banja Luka, Bosna i Hercegovina, zaprimljenog od strane Konkurencijskog vijeća dana 25. marta 2024. godine pod brojem: 07-26-7-007-1/24, Konkurencijsko vijeće, na 9. (devetoj) sjednici održanoj dana 1. srpnja 2024. godine, donijelo je

MIŠLJENJE

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je, dana 25. marta 2024. godine pod brojem: 07-26-7-007-1/24, zaprimilo Zahtjev za izdavanje mišljenja, Udruženja porodica sa problemima neplodnosti „Roda“ iz Banja Luke, zastupani od strane punomoćnika advokata Saše Bundala iz Banja Luke, a u vezi s zahtjevom da li Ugovor o pružanju usluga i sufinansiranju postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, zaključen između Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Zdravstvene ustanove specijalistička ginekološka ambulanta „Medico-S“ iz Banja Luke, predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje, uključujući ali ne ograničavajući se na zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) Zakona o konkurenciji.

Podnosilac zahtjeva u kratkim crtama u podnesenom Zahtjevu navodi sljedeće:

Ugovorne (sporazumne) strane uključene u potencijalno zabranjeno konkurencijsko djelovanje su Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske (u daljem tekstu: Fond), Zdrave Korde 8., Banja Luke i Zdravstvena ustanova specijalistička ginekološka ambulanta „Medico-S“ Banja Luka, članica grupacije Pronatal., Jovana Dučića 68., Banja Luka (u daljem tekstu: Medico-S).

Osnivač Fonda je Republika Srpska. Na osnovu Statuta Fonda, fond je upisan u Reg. uložak broj: 057-0-Reg-3-21-006064 pri Okružnom privrednom sudu u Banjoj Luci i predstavlja organizaciju koja vrši javna ovlaštenja u osiguravanju i provedenju obaveznog zdravstvenog osiguranja, sa svojstvom pravnog lica i pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom, drugim propisima koji uređuju sastav javnih službi i statutom.

Medico-S je privatna zdravstvena ustanova osnovana i registrovana prema zakonima Republike Srpske, osnovana od strane NEAC International IVF B-H s.r.o., članica Pronatal grupe, Ostrava, Republika Češka. Privredni subjekt je registrovan za obavljanje djelatnosti pod statističkom šifrom Q 86.22 – djelatnost specijalističke medicinske prakse koje uključuje i usluge medicinski potpomognute oplodnje.

Dalje u svom zahtjevu Podnosilac navodi pravni okvir koji je analizirao prilikom podnošenja Zahtjeva i to: odredbe Zakona o konkurenciji, Odluku o utvrđivanju relevantnog tržišta, Zakon o liječenju neplodnosti postupcima biomedicinski potpomognute oplodnje, Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, Zakon o javnim nabavkama.

Kao relevantno tržište u podnesenom zahtjevu navodi se tržište Bosne i Hercegovine.

Podnosilac u Zahtjevu navodi kako je osiguranicima uskraćen izbor, iz razloga što osiguranici Fonda i korisnici usluga u oblasti biomedicinski potpomognute oplodnje, istu uslugu mogu

koristiti isključivo u Medico-S, budući da Fond ima samo jedan ugovor zaključen sa istima, prilikom obavljanja postupaka medicinski potpomognute oplodnje koji su finansirani iz sredstava koje osigurava Vlada Republike Srpske u proračunu, s tim da su prva dva postupka obavezni sa izvrše u Medico-S.

Međutim, kako se dalje navodi u Zahtjevu, Zakonom o obaveznom zdravstvenom osiguranju niti Programom za osiguranje biomedicinski potpomognute oplodnje za 2023. i za 2024. godinu nisu utvrđeni kriteriji na osnovu kojih je opravdano uslovljavanje obavljanje dva postupka u medicinskoj ustanovi s kojom Fond ima zaključen ugovor, dok za treći postupak (ujedno i posljednji koji se finansiraju iz budžeta) Fond može (a i ne mora) odobriti finansiranje postupka u ustanovi s kojom Fond nema zaključen ugovor.

Iako je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti predviđeno da „pacijent u skladu sa ovim zakonom ima pravo na izbor zdravstvene ustanove koja pruža zdravstvene usluge na teritoriji Republike“ ovakvom praksom je pacijentima, osiguranicima Fonda izbor u potpunosti onemogućen. Pravo na izbor je u direktnoj vezi sa tržišnom konkurencijom, te može dovesti do povećanja kvaliteta pruženih zdravstvenih usluga, te same uspješnosti postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje.

Dalje, se u zahtjevu navodi kako se udruženje „Roda“ obratila i Fondu sa određenim pitanjima, te da je Fond dostavio odgovor u kojem je djelomično odgovorio na postavljena pitanja. Također se navodi kako je Fond odbio zaključiti ugovor sa Specijalnom bolnicom „Jelena, bolnica za žene, porode i IVF“, a da ista ispunjava sve uslove koji se traže za zaključenje ugovora. Podnosilac navodi kako u Federaciji Bosne i Hercegovine, Fond zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH ima zaključene ugovore sa šest klinika koje pružaju navedene usluge.

Na osnovu dostavljenih, podataka podnosilac zahtjeva traži od Konkurencijskog vijeća mišljenje, ili pak pokretanje postupka po službenoj dužnosti ukoliko se radi po povredi Zakona o konkurenciji.

Dana 17. aprila 2024. godine podnosilac zahtjeva je isti dopunio sa informacijom kako je Vlada Republike Srpske donijela odluku od načinu finansiranja programa za osiguravanje biomedicinski potpomognute oplodnje za 2024. godinu, te da iz iste odluke proistječe da nije predviđeno plaćanje postupaka izuzev u poliklinici Medico-S.

Kako bi sagledao sve relevantne činjenice, a radi donošenja Mišljenja Konkurencijsko vijeće se dana 16. maja 2024. godine, obratilo Fondu sa zahtjevom za informacije broj: 07-26-7-007-5/24.

Dana 5. juna 2024. godine zaprimljen je odgovor Fonda u kojem je u kratko navedeno slijedeće:

Pravni osnov za zaključenje ugovora između Fonda i Medico-S je sadržan u slijedećim aktima koji su u primjeni u Republici Srpskoj, i to u Zakonu o obaveznom zdravstvenom osiguranju, Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, Programu za osiguravanje medicinski potpomognute oplodnje za 2024. godinu, te Pravilniku o osnovama za zaključenje ugovora sa davaocima usluga u Republici Srpskoj u 2024. godini.

Prije potpisivanja Ugovora između Fonda i Medico-S nije proveden postupak javne nabavke, niti je upućivan javni poziv za zaključenje ugovora radi pružanja usluge biomedicinski potpomognute oplodnje, jer u skladu sa odredbama Zakona o obaveznom zdravstvenom osiguranju i Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Fond u cilju osiguravanja zdravstvene zaštite za svoje osiguranike i osigurane osobe, nema obavezu da usluge zdravstvene zaštite ugovara na osnovu postupka javne nabavke, nego je prioritetno osiguranje adekvatne i dostupne zdravstvene zaštite za sve osigurane osobe na teritoriji Republike Srpske.

Kako se dalje navodi u dostavljenom odgovoru razlozi za zaključenje ugovora za pružanje usluge biomedicinski potpomognute oplodnje sa klinikom Medico-S iz Banja Luke sadržani su u tački 1. izjašnjenja, kao i činjenici da nijedna javna zdravstvena ustanova u Republici Srpskoj ne pruža usluge biomedicinski potpomognute oplodnje, a Zdravstvena ustanova Medico-S je vodeća klinika za liječenje neplodnosti i procedure izvantjelesne oplodnje u Bosni Hercegovini i dio je grupacije Pronatal iz Češke, te je 2007. godine kada je potpisan prvi ugovor bila jedina zdravstvena ustanova koja je pružala ove usluge, koje se finansiraju iz budžetskih sredstava Republike Srpske.

Dalje se navodi kako u Republici Srpskoj ne postoji niti jedna javna zdravstvena ustanova u kojoj je moguće obaviti postupak medicinski potpomognute oplodnje. A prema dostupnim informacijama, na teritoriji Republike Srpske ima još jedna zdravstvena ustanova koja je nedavno počela pružati usluge biomedicinski potpomognute oplodnje ZU Specijalna bolnica iz kirurške oblasti „Jelena bolnica za žene, porode i IVF“ Banja Luka (u daljem tekstu: Bolnica Jelena). Navodi se kako sa Bolnicom Jelena, Fond nema zaključen ugovor o pružanju zdravstvenih usluga, jer je Bolnica Jelena u februaru ove godine raskinula Ugovor sa Fondom koji su bili regulisani međusobni odnosi, iz razloga prestanka interesa.

U svom odgovoru Fond navodi i kako u skladu sa članom 37. stav 6. Zakona o obaveznom zdravstvenom osiguranju, Vlada Republike Srpske donosi Odluku o načinu finansiranja Programa za osiguravanje biomedicinski potpomognute oplodnje koja za ovu godinu u skladu sa Odlukom broj: 04/1-012-2-3578/23 od 19.10.2023. godine iznosi 3.500.000 KM („Službeni glasnik RS“ broj 96/23), i sredstva se osiguravaju u budžetu Republike Srpske. Postupak biomedicinski potpomognute oplodnje u ustanovi izvan Republike Srpske na teret sredstava Fonda moguće je ostvariti i ostvaruje se na osnovu člana 27. stav 8. Zakona o obaveznom zdravstvenom osiguranju, a u skladu sa odredbama Programa za osiguravanje biomedicinski potpomognute oplodnje za 2024. godinu.

Postupajući po podnesenom Zahtjevu, analizom svih dostavljenih podataka i činjenica iz Zahtjeva, a na osnovu Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće daje slijedeće mišljenje:

Članom 2. Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“ broj 28/05, 76/07 i 80/09) propisano je na koga i pod kojim uslovima se primjenjuje Zakon o konkurenciji. Prije svega, Zakon o konkurenciji se primjenjuje na sve privredne subjekte koji se bave određenom tržišnom djelatnošću, a to je proizvodnja, prodaja roba ili pružanje usluga, ukoliko svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju konkurenciju, tj. tržišnu konkurenciju između subjekata. Istim članom Zakon je predvidio vrlo široki broj subjekata, kao što su privredna društva, preduzeća, preduzetnici ili pak njihova udruženja, bez obzira na vlasništvo, sjedište ili prebivalište. Nesporno je kako se Zakon o konkurenciji se primjenjuje i na sva ostala pravna ili fizička lica, na tijela državne uprave i lokalne samouprave, pa tako i na Fond zdravstvenog osiguranja RS. Međutim, jedini kriterij da aktivnost koja se ocjenjuje, mora da se smatra za tržišnom aktivnošću, da učestvuju ili da utiču na tržište, tj. na proizvodnju, prodaju roba ili pružanje usluga između konkurenata.

Iz navedenog proizlazi, u odnosu na konkretni slučaj, da je **članom 37. stav 7. i 8. Zakona o obaveznom zdravstvenom osiguranju** („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 93/22 i 132/22) propisano slijedeće:

(7) Biomedicinski potpomognuta oplodnja prema Programu iz stava (3) ovog člana osigurava se u zdravstvenoj ustanovi u Republici, sa kojom Fond ima zaključen ugovor.

(8) Izuzetno od stava (7) ovog člana, nakon finansiranja dva neuspjela pokušaja biomedicinski potpomognute oplodnje u Republici, Fond može u skladu sa Programom iz stava (3) odobriti finansiranje još jednog pokušaja biomedicinski potpomognute oplodnje i u zdravstvenoj ustanovi izvan Republike.

Dakle, iz prednjeg je vidljivo kako je riječ o pozitivnim zakonskim odredbama, usvojenim od strane Narodne skupštine Republike Srpske, te sredstvima koja se osiguravaju iz javnih

prihoda, tj. iz Budžeta, a namijenjenim za plaćanje osiguranicima, i finansiranje biomedicinski potpomognute oplodnje, pa stoga, ovakvo djelovanje Fonda, koji primjenjuje Zakon, Vlade Republike Srpske koja izdvaja sredstva iz budžeta, te zakonodavca koji je donio zakon kojim je propisan način postupanja, finansiranja, te postupak ostvarivanja prava, ne predstavlja aktivnost koja bi mogla dovesti u sumnju o povredi pravila propisanih Zakonom o konkurenciji, i primjenu istog.

Ugovor o pružanju usluga i sufinansiranju postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, zaključen između Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Zdravstvene ustanove specijalistička ginekološka ambulanta „Medico-S“ iz Banja Luke, u ovom slučaju predstavlja rezultat postupanja Fonda u skladu sa zakonskom obavezom, jer je navedeni zakon omogućio isključivo finansiranje pacijentima sa kojom Fond ima ugovor u Republici Srpskoj. Bolnica Jelena koja također obavlja navedene postupke, a nalazi se u Republici Srpskoj je odbila zaključiti ugovor sa Fondom, o čemu je dokaz Fond priložio u svom izjašnjenju.

Sve ostale navode koje Podnosilac navodi u svom zahtjevu u smislu onemogućavanja prava na izbor, te da je isti postupanjem Fonda onemogućen, predstavlja postupanje Fonda prema zakonskim odredbama.

Ne osnovu navedenog i podataka dostavljenih u Zahtjevu, Konkurencijsko vijeće je mišljenja kako Ugovor o pružanju usluga i sufinansiranju postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, zaključen između Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Zdravstvene ustanove specijalistička ginekološka ambulanta „Medico-S“ iz Banja Luke, **ne predstavlja** zabranjeno konkurencijsko djelovanje iz Zakona o konkurenciji, uključujući i zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) Zakona o konkurenciji.

Imajući u vidu kako je u konačnici cilj Zakona o konkurenciji dobrobit potrošača (što svakako uključuje i dobrobit pacijenata), te da Konkurencijsko vijeće ima mogućnost u skladu sa članom 25. stav 1. tačka f) istog Zakona, davanja mišljenja, kao i preporuka o bilo kojem aspektu konkurencije, također, da je i nadležnost Fonda, između ostalog, dobrobit pacijenata, i osiguranje dostupnosti usluga.

Stoga, uvažavajući notornu činjenicu da je uspjeh u nekom medicinskom postupku potrebno unutarne uvjerenje pacijenta o uspjehu, a što govori i simboličan naziv Udruženja koje je podnijelo zahtjev Konkurencijskom vijeću pod nazivom „Roda“, to Konkurencijsko vijeće **preporučuje** Fondu da preispita način omogućavanja i finansiranja usluga medicinski potpomognute oplodnje svojim osiguranicima, te u okviru svojih nadležnosti pokrene aktivnosti radi unaprijeđenja zadovoljstva pacijenata.

Ovo mišljenje se izdaje isključivo na osnovu navoda iz Zahtjeva, te ukoliko isti odstupaju od stvarnog i činjeničnog stanja, ovo mišljenje se ne može primjeniti.

Predsjednica

Adisa Begić

Dostaviti:

- Podnosiocu zahtjeva, i
- a/a;